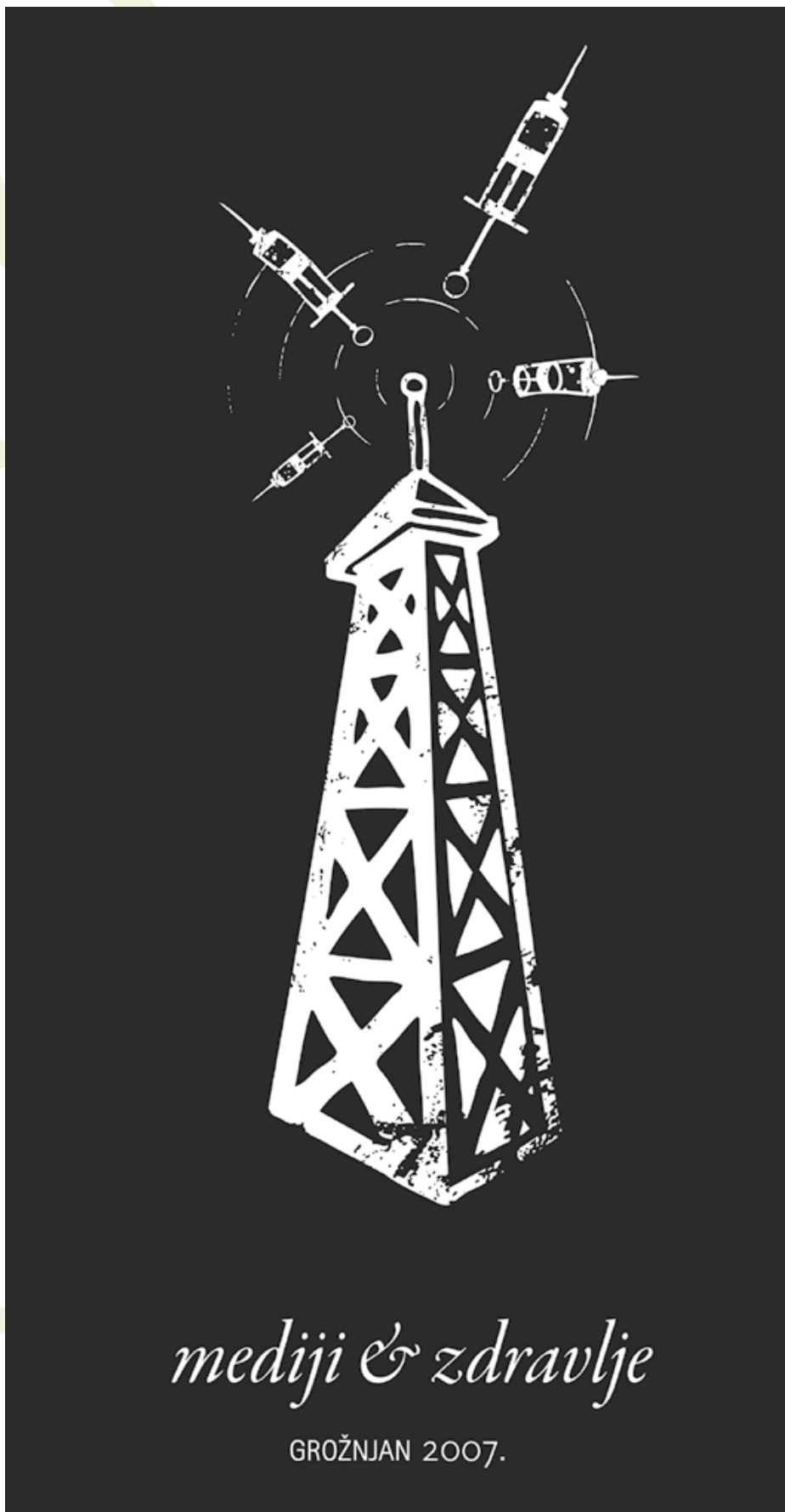


## Novinari (ni)su za politiku

U "onom" sistemu učili su nas da su novinari društveno-politički radnici. Takva karakterizacija imala je sasvim praktičnu svrhu: zauzdanje liberalnih misli, odnosno pera, pa je većina novinara, sasvim ljudski, ali u osnovi poziva, neprofesionalno kročila linijom lakšeg otpora (najblaže rečeno). Ovo kratko i površno razglabanje samo je uvod u vjerovatno ništa manje aktualno pitanje: je li novinarima mjesto u "društveno-političkim" forumima, strankama, vlasti bližim i daljim "organima", čak i u nevladinim organizacijama, humanitarnim i inim? Prilika je da se kaže nešto iz osobnog iskustva, bez pretenzija da se oblikuju stavovi, ali možda za razmišljanje.

Prije nekoliko godina, taman sam jutrom sišla s aviona koji me vratio s dojmljivog putovanja, zatekao me pozivom preko mobitela ondašnji državni tajnik iz zdravstvenog resora pitanjem: "bih li postala članicom još neosnovanog povjerenstva za zaštitu prava pacijenata?" Koji mjesec prije izglasan je, naime, zakon koji regulira zaštitu pacijenata u sjeni vlasti, ali u jednom trenutku čovjek nema na umu sve aspekte mogućih događaja i okolnosti, ne razmišlja sasvim racionalno. Tada, što se mene tiče, možda i stoga što mi se od niskoga (jutarnjeg) tlaka (ili od prijedloga?) malo i vrtilo... Priznajem, polaskalo mi je da mene, novinarku iz slabo tiražnog dnevnika (da li baš zato), žele u jednom nacionalnom povjerenstvu, pa još za prava pacijenata koja osobno vidim kao možda najvažniji smisao pisanja o zdravstvu. Pacijenti su naši čitatelji, pacijenti smo svi mi, mislim pacijenti u pozitivnom smislu riječi, ne "pacijenti" kojima novinarska vrsta katkad naziva naporne (dosadne) čitatelje. Zašto ne? Uostalom, znam da su i neki drugi novinari koji pišu o medicini i zdravstvenoj politici članovi akcijskih povjerenstava u svrhu promicanja zdravog života, pa iako su neke od njih u određenom trenutku prozivali za sukob interesa, zbog honorara kao naknade za "izgubljeno vrijeme" ili putovanja kao članova tih tijela, činilo se to minornim u odnosu na korist koju javno zdravstvo može imati od nekoga iz medija. A moglo bi, pomislih, koristiti i za moj posao: vidjeti stvari iznutra (biti na izvoru informacija) i pokazati "im" kako se štite interesi naroda, ovaj, pacijenata...

I tako sam postala članicom. Danas se pitam, je li mi to trebalo? "Moj" se forum rijetko sastajao, a onda bi se bavio statutom, naknadama za sastančenje i putne troškove, nagovaranjem županija da osnuju svoja povjerenstva kako je to zamislio



*mediji & zdravlje*

GROŽNJAN 2007.



zakon(odavac), sve nekom formom, ne i suštinom, osim ako se htjelo postići da povjerenstvo, eto, postoji kad je tako predviđeno zakonom. Od konkretnoga, stiže nas nešto žalbi pacijenata iz nekoliko na jedvite jade osnovanih povjerenstava, uz "a što mi tu možemo", jer to je stvar županijskih povjerenstava, ili čak suda, ili je neosnovano, posljedica nesporazuma i nerazumijevanja sustava... Nije da nije bilo volje, ali... No, treba priznati da se nešto i radilo, sudjelovalo na "Medicini i tehnici", agilniji članovi su držali predavanja na terenu obašnjavajući zakon. Konačno, druge godine okupili su se predstavnici županijskih povjerenstava (ne dakako svi) na jednodnevnom simpoziju da bi pokazali kako u ovako osmišljenoj formuli zaštite prava pacijenata nešto ne štima. Nakon toga zamrla je sva aktivnost, a predsjednik je zatražio razrješenje. Sada se već pola godine ništa ne događa, jer – kako se čini – u ministarstvu imaju važnijega posla, nitko se osim toga ni ne buni, ma ima vremena.



Tako sam, eto, vidjela kako stvari funkcioniraju "iznutra". S tim sam se opravdanjem izvlačila kad je trebalo objašnjavati što ja "tamo" radim. Zakon je, naime, predvidio da članom povjerenstva bude i čovjek iz medija ne bi li svojim sugestijama osigurao da javnost zna kako se štite prava pacijenata i ja sam doista stalno (bila na gotovo svim sastancima kao poslušno đaće) nagovarala da se organizira presica, da se emitira priopćenje, ne samo o tome što se postiglo (?), već i da se reagira na događaje u zdravstvu. Primjerice, zbilo se (među ostalim) "slučaj Maškarin", a povjerenstvo šuti, pa su se donosili neki propisi, mijenjale politike lijekova, itd., a mi ništa. "Mi smo tu da provodimo zakon, a ne da se bavimo tamo nekim slučajevima... ", bilo je djelotvorno izvlačenje sa svojom logikom: ta osnovalo nas je ministarstvo. Za to vrijeme civilne su udruge s istog područja skupljale bodove u narodu kritizirajući doktore i njihove greške, sustav-

ne nelogičnosti koje se iskaljuju na pacijentima, itd. Jesmo li smjeli šutjeti, iako u okrilju vlasti?

Tu i tamo netko bi kritizirao povjerenstvo zbog neaktivnosti, (zapravo nedjelotvornosti), a meni su (dvostruko) vezane ruke: ne smijem reći ništa loše o tijelu kojeg sam i sama članica; ne mogu protiv hijerarhije koje sam pristala biti dio, a i kolege iz konkurentskih medija štute, jel' zbog kolegijalnosti ili imaju preča posla? Pitam se, bih li trebala "odguliti" mandat ili se maknuti i osloboditi mjesto za nekoga tko će uzburkavati "baru"? Trebao bi tu biti netko tko ima vremena kojeg meni nedostaje uz zahtjevni posao novinara koji ne poznaje radno vrijeme, svetak ni petak, o obitelji da ne govorim.

Pitanja su to koja možda spadaju u područje osobne odgovornosti i etičkih načela. Ipak, uzimam si slobodu razmišljanja (pisanja) o toj temi u širem kontekstu i s kojom uzvišenom riječi: u društvu zrele demokracije, gdje izražavanje i odlučivanje nije ideološki opterećeno, ovakva pitanja ne bi se mogla dogoditi, zapravo bi bila suvišna. Meni se

eto, nakon dvije, tri godine "članovanja" nameću. Jer, nikad tako malo nisam pisala o pravima pacijenata, iako mi je to bila jedna od omiljenih tema (a zanimljiva je s razlogom i čitateljima), pa ne mogu zaključiti drugo do li da sam – doista (samo) vidjela kako stvari stoje "iznutra". I da ih, kao novinarka, trebam sagledavati izvana. Čini mi se da sličan sukob interesa proživljavaju i liječnici, članovi (županijskih) povjerenstava, iako su tamo "ispred" pacijenata. Oni su, dapače, plodni sudionici zaštite prava pacijenata, ali ponajprije oni koji su ga preživjeli kao pacijenti da bi mogli tvrditi da su cijeljeni protiv cehovske solidarnosti.

Nipošto ne mislim da se novinari uvučeni u nekakve forume, pa bili vladini ili "alternativni", sad moraju baviti mojim (etičkim) dvojabama. Stvari su to osobnog opredjeljenja, odlučnosti, dodala bih i životnih preokupacija; jer tko se želi aktivno baviti društvenim radom, mora unaprijed znati što ga čeka, imati ili si organizirati jaku logistiku, "background" koji mu neće odvlačiti pozornost.

Kaže se da je pametnome jednom dosta, ali bez sumnje u svoju pamet, nađoh se u još jednom forumu, doduše čisto humanitarnog karaktera (kojeg neću imenovati, jer je nastao iz čista srca i ljubavi) u kojem su nekolicini nas novinara voditelji otvoreno rekli zašto nas trebaju: da prodrmamo svojim člancima i emisijama sustav u trenutku kad stane na put jednoj poštenoj inicijativi. Sad nisam "unutra" sama, počeli smo kao članovi i lobirati, a ispod glasa si priznajemo "da smo se uvalili". Ima tu, naime, "štofa" o kojem bi novinar, da nije "društveno-politički radnik", imao što pisati. Drugim riječima, želi li se novinaru zatvoriti usta (ako redakcijska orijentacija sama po sebi nije ušutkana), uključi ga u neki forum – nek' se bavi politikom!

